

OFIAROWNIK (190) *sb m*

ofiarownik (189), **ofierownik** (1); ofiarownik: ofierownik *Mącz* (3:1).

-f- (180), -ff- (10).

Oba o, a oraz e jasne (w tym w a 6 r. błędne znakowanie).

sg N ofiarownik (52). $\diamond$ *G* ofiarownika (26). $\diamond$ *D* ofiarownikowi (7). $\diamond$ *A* ofiarownika (9). $\diamond$ *I* ofiarowniki(e)m (28). $\diamond$ *L* ofiarownika (1). $\diamond$ *pl N* ofiarownicy (20). $\diamond$ *G* ofiarownik(o)w (14). $\diamond$ *D* ofiarownik(o)m (4). $\diamond$ *A* ofiarowniki (17). $\diamond$ *I* ofiarowniki (9), ofiarownikami (2); -ami *CzechEp*; -i : -ami *BudBib* (5:1). $\diamond$ *L* ofiarownikach (1).

Sł stp, Cn brak, Linde XVI (jeden z niżej notowanych przyłądów) – XVII w.

Kapłan; sacerdos PolAnt, Vulg; immolator, sacrificus Mącz (190) : Immolator, Ofiárownik. *Mącz* 166b, 229b.

A. *W kulcie Boga judeo-chrześcijańskiego* (178) : iż tu znajdziez kilka słow nowych od nas zá niewolą wynálezionych. Iako są/ Offiarnik albo Offiárownik/ napletek/ całopalenie *BudBib* b4; *WujNT przedm* 8, 22, s. 736.

a. *W judaizmie Starego Testamentu* (140) : *Leop* 1.Par 6 arg; y Aharona y łyny iego poświęcę/ áby mi ofiárownikámi (byli.) *BudBib Ex* 29/44; y przynieśie ofiárownik wśzytko/ y łpali ná ołtarzu całopalenim *BudBib Lev* 1/13; Bo onego dnia oczyściáć was będzie (ofiárownik) áby was oczyścił od wśzech nieczyśtot wáńzych/ ábyście byli czyści przed Iehowá. *BudBib Lev* 16/30, *Ex* 19/22, 24, *Lev* 1/5, 8, 9 (66); Pífarz listu do Hebreow mowi káp. 7. v 12. Iż zá odmianá Ofiárowniká/ musí też idż y zakonu odmiáná. *CzechRozm* 86v; Wśzákże zołobná to dwoie pokolenie Iudżine á Lewiego ábo Aaronowe potomńtwo/ było ołobná krewnościá miedzy łobá łpowinowácone/ á to gdy ofiárownicy z domu Iudżinego y Dawidowego żony łobie bieráli *CzechRozm* 154, 86v, 99v, 180v, 181, 244; Tákże/ iáko ondzie trędowátego człéká/ gdy iuz zá łtáraniem ofiárownikow nie mógl być vlecżony/ od domu y od towarzysťwá łpolnego łwych łásiad odłáczano *CzechEp* 48, 123, 301, 332.

ofiarownik czyj (2): *A* dla grzechow náńzych/ y przodkow náńzych iestechmy poddáni zbráćiá náńzą/ zkrolmi y ofiárowniki náńzemi Krolom ziemie/ pod miecz *BudBib 3.Esdr* 8/75; Bo ná ten čás Ian przyśzedł/ gdy łie rozmáitych łekt miedzy Izráelczyki námnożyło było / gdy iedni łtárych Ofiárownikow łwych náłádownáli: drudzy/ zá Fárizeufzmi/ trzeći zá Sáduceufzámi [...] biegáli *CzechRozm* 108v.

W połączeniu z imieniem [zawsze: imię + ofiárownik] (26): *Y* łkláda łynowie Aharoná ofiárowniká ogień ná ołtarzu j włozá drwá ná ogniu. *BudBib Lev* 1/7; *A* dowiedziawłzy łię Dawid że nań czyha Saul ná złe/ tedy rzekł do Aw-iáthára ofiárowniká/ przybaw Efod. *BudBib 1.Reg* 23/8; á (ták) posłał krol Acház do Vryialzá ofiárowniká wizerunk (onego) ołtarzá y wyobráżenie iego *BudBib 4.Reg* 16/10, *Lev* 21/21, *Num* 4/16, 7/8, 33/38, *Ios* 17/4 (15); *A* ták Elżbietá żoná Zácháryalzá Ofiárowniká/ krewná iey [*Maryjej*] byłá *CzechRozm* 153v; *O* Páwłowej pomście nád Anánialzem Ofiárownikiem. *CzechRozm* **3v, 152, 154 [2 r.], 243v. *Cf* »ofiarownik wielki«.

W połączeniach szeregowych (8): *A* ma oczyściáć świątńce świątńic/ y namiot zgromáżenia/ y ołtarz oczyści/ y ofiárowniki/ y wśzytek lud zboru oczyści. *BudBib Lev* 16/33, *3.Esdr* 8/68; *Ale* iż

nie już wzięty to spełniło/ już im Bog Krole/ Książętá/ Sędzie/ Ofiarownicy/ Proroki/ Skrzynię/ Efod odiał *CzechRozm* 79v, 81v, 97v [2 r.], 103; *CzechEp* 332.

Fraza: »ofiarownik ofiaruje (a. będzie ofiarować), sprawuje (a. uczyni) ofiarę; ofiarownik ofiarujący ofiarę« = *offert sacerdos, sacerdos qui expiat; sacerdos expians PolAnt* [szyk zmienny] (4:2; 1): Ofiarownik ofiarujący (ofiarę) za grzech iść ią będzie na miejscu świętym *BudBib Lev* 6/26; A (tak) uczyni ofiarownik ofiarę za grzech/ y oczyści oczyszcziącego się od nieczystoty jego *BudBib Lev* 14/19; gdy ofiarownicy sprawowali zwykle ofiary/ rozkazał im aby mu wydali męża one⁶⁰. *BudBib 2.Mach* 14/31, *Lev* 7/8, 9, 14/12, 20.

Wyrażenia: »ofiarownik Jehowy« = *sacerdos Domini PolAnt* (3): Potym rzekł krol drabantom stojącym przy nim/ obróćcie się a pobijcie ofiarownicy Jehowy. *BudBib 1.Reg* 22/17, *1.Reg* 22/17, 21.

»ofiarownicy lewitscy (a. Lewitowie)« = *sacerdotes Laevitae PolAnt* (3): Y mówił Moizész y ofiarownicy Lewiccy do wżego Izraélá rzekąc *BudBib Deut* 27/9, *Ios* 8/33; ieiliby onże zakon Moyżeszow miał był wiecznie stác/ doktore⁶⁰ ofiarownicy Lewitowie przydani byli/ wedle porządku Aáronowego. *CzechRozm* 86v.

»ofiarownik niższy« (1): A (potym) rozkazał krol Chylkijahowi ofiarownikowi wielkiemu/ y ofiarownikom niższym [*sacerdotibus secundis*] (*marg*) wł/ wtorym/ y strożom progu (álbo náczyńiá iáko niektorzj chć) (—) *BudBib 4.Reg* 23/4.

»ofiarownik wielki, przedniejszy, nawyższy, starszy« [*w tym: w połączeniu z imieniem* (5)] = *arcykapłan; sacerdos maior a. magnus, senior sacerdotum PolAnt* [szyk 6:4] (4:3:2:1): Y bywało gdy widzieli mnostwo srebro wkrzyni/ tedy w chodził pifarz krolewki/ y ofiarownik wielki y liczyli (á do mieżkow) bráli srebro *BudBib 4.Reg* 12/10; A (zatym) posłał El-iakimá márszałka/ y Sewnę pifarz/ y stárze ofiarownicy obleczone w wory do Ezaiálsa proroká *BudBib 4.Reg* 19/2; Symon Syn Oniazow ofiarownik nawyższy/ ktory dom święty za żywota swego pobudował *BudBib Eccli* 50/1, *Lev* 21/10, *4.Reg* 23/4, *1.Mach* 15/1; Bo Krol/ bes wielkości Sędziow y rádnych pánow/ granic bronić y ludu swego rzádzić nie mógł: także Ofiarownik przedniejszy bes inżych pomocnikow nie mógł być *CzechRozm* 181, 243v, 252; *NiemObr* 9.

»ofiarownik wtory« (1): *BudBib 4.Reg* 23/4 cf »ofiarownik niższy«.

Szeregi: »ofiarownik i ofiara« (1): Moyżész [...] potrzebował wiele ku sobie Ofiarownikow/ y ofiar rozlicznych. *CzechRozm* 94v. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.*]

»ofiarownik i prorok« [szyk 1:1] (2): Mieli na on czas stárze przełożone nád sobą ci co byli pozostáwieni w fwey ziemi: mieli Proroki y Ofiarownicy *CzechRozm* 79; *CzechEp* 49. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 4 r.*]

a. O Melchizedeku (4) : To iest/ iż iáko Melchifedek był Ofiarownikiem Bogá nawyższego/ bez ográniczenia czálu ktorego gdyby się vrodził y Ofiarownikiem został/ y kiedyby też zaś vmárł/ y Ofiarownikiem być przeštał. *CzechRozm* 35.

Wyrażenie: »ofiarownik Boga na(j)wyższego« (2): Melchifedek był záraz y Krolem spráwiedliwym y fpokoynym y zaś Ofiarownikiem Bogá nawyższego? *CzechRozm* 180v, 35.

b. W chrześcijaństwie (34) :

W połączeniach szeregowych (3): tedyć [...] Kryřtus niepotrzebuie/ innego kápłaná/ pomocniká/ y żadnego innego offiárownika/ ná mieýfcu łwoim? *KrowObr* 181v, 129v; nie będzie żaden inřzy Pořrzednik/ Krol/ Ofiárownik y przyczyńcá do Bogá/ nád Páná náłzego Iezufa Chriřtułá. *CzechRozm* 181v.

Wyrażenie: »ofiarownik pański« (1): Ieřli co łpráwiedliwego [czyńić]/ ieřli łłufznego/ ieřli nie przeciw łámemu pánu/ tedy to ma być czyniono od Ofiárowniká páńłkiego *CzechEp* 132.

Szeregi: »kapłan i ofiarownik« (3): odpowiec prořzcię ná tymże tedy mieýfcu ieřt Papieřz/ y łwámi kápłany łwoimi/ y offiárowniki? *KrowObr* 181v, 181v; iż tym łámym dał moc y łpořob [apostołom] [...] pořwiácánia y ofiárowánia tey nowej ofiáry nowego Teřtámentu: vczyniwřzy ie támże kápłany y ofiárowniki. *WujNT* 114. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.]

»ofiarownik i mszarz« (1): I rzetze [Pan Krystus] tym offiárownikom y Mřzarzom. Izalim ia ták był vřtáwił/ y rořkazał/ ábyřcie mię znowu/ dla pieniędzy [...] offiárowáli *KrowObr* 125v.

Przen: Kařdy wierny (2) :

ofiarownik komu (1): y vczyniłeř nas BOgu náłzemu Krolmi y Ofiárowniki *CzechRozm* 200v.

Wyrażenie: »ofiarownik Boży« (1): Ieřliřmy Ofiárownikámi Bożymi y Chriřtułowymi/ kogóř więcey nád Bogá y Chriřtułá nařładowáć mamy. *CzechEp* 131.

α. *O Chrystusie* (24) : y to przyięgá łwá obwárowáł: iż tenże potomek iego poładzony po práwicy Bożey/ miał być Ofiárownikiem wedle porřádku Melchisedekowego. *CzechRozm* 180v, 35, 175, 181v, 264v.

ofiarownik czyj [pron poss] (5): tenże náłz iedyny Ofiárownik/ dla tego wzięty ieřt do niebá/ [...] áby łie závády przed oblicznořciá BOżá vkazował zá nas. *CzechRozm* 181, 194, 210v, 264v; ofiárownik náłz ná wieki trwa/ przetoř teř wieczne ofiárownictwo ma *CzechEp* 329.

W połączeniach szeregowych (4): ále wřzyřtek łiřt ten [do Hebreów] ná to ieřt náłádzony/ áby Náuczyćielá/ Pořrzedniká/ Wodzá/ Ofiárowniká/ przymierze/ vřtáwy/ náuki/ y nabożeńřtwo łeřřze y dořkonáłřze nád ono Moyřeřzowe wyřtáwił *CzechRozm* 92v; ieřliby teraz widzieć y łlyřzeć niemiał: tedyby teř niemogł być Głową náłżá/ Pánem/ Miřtrzem/ małżonkiem/ Páłterzem/ Dořorcá/ Pořrzednikiem/ Przyczyńcá/ Ofiárownikiem etc. *CzechRozm* 193v, 11v, 143.

W przeciwstawieniu: »krol ... ofiarownik« (2): y ták wyznáwám/ iż Ieżuř Chriřtus řyn Dawidow y Abráhmow/ nie tylko ieřt Krolem/ ále teř y Ofiárownikiem nazacnieyřzym *CzechRozm* 176v, 180v.

W charakterystycznych połączeniach: ofiarownik jedyny, nazacnieřzy, prawdziwy; ofiarownik wedle porřádku Melchisedekowego (4); czyńić [kogo] ofiarownikiem, postanowić (2).

Wyrażenia: »przednieřzy, najwyřřzy, wielki ofiarownik« = *Chrystus* [tu być moře analogia do starotestamentowej funkcji arcykapłana] [řzyk 3:2] (3:1:1): Aniby on mogł być onym przednieyřzym náłżym Ofiárownikiem/ według tego iáko w łiřcie do Hebreow czytamy *CzechRozm* 264v; *CzechEp* 289, 290; Máiac tedy bráćia wolnoř weřćia do przybyřkow řwiętych/ przez krew Chriřtułowę/ tá drogá ktorá nam obnowił řwieřżá y żywá/ przez [...] ofiárowniká wielkiego/ przełóřzonego nád domem Bożym. *NiemObr* 84; ktorzy [ludzie Chryřtyjańscy] [...] wolnoř máiac/ przyřtěpić/ nie do przybyřkow ręká vczynionych: ále do łámego niebá przez wiáre y náđzieię/ kędy ieřt ich naywyřřzy Ofiárownik *NiemObr* 84.

»ofiarownik na wieki, wiekuisty« [szyk 1:1] (1:1): y Chriřtus Pan według porządku Melchifedekowego wiekuiřtyym Ofiářrownikiem zořtał *CzechRozm* 35v, 180v.

Szeregi: »apostoł i ofiarownik« (2): ktory [Bóg] Iezufa Chriřtuřa Apořtołem y przednieyřzym ofiářrownikiem pořtánowił *CzechEp* 290, 289.

»ofiara i ofiarownik« (1): A Chriřtus Iezus řamže wodzem ieřt y Hetmánem/ řam ofiářą y Ofiářrownikiem *CzechRozm* 95.

»przyczyńca i ofiarownik« (1): iř on będąc nářzym przyczyńcą/ y ofiářrownikiem/ ząwřze řię zą námi przyczynia/ y okázuię przed oblicznořcią Bożą *CzechEp* 329. [Ponadto w połóczeniu szeregowym 1 r.]

B. *W kultach pogańskich i w odszczepieństwach od judaizmu zawierających elementy pogańskie (10)*: Y połóżył to Iozef zą wřtawę [...] áby Fáráonowi piątą część (byłá) opocz ziemie ofiářrownikow *BudBib Gen* 47/26; Zwiodł teř wřzytki ofiářrowniki z miařt Iehudřkich/ y řplugáwił wyřzki/ w ktorych kádzili od Gewy ář do Beer-řzáwy *BudBib 4.Reg* 23/8, *Ex* 2/16, 3/1, *1.Mach* 7/9.

ofiářownik czyj [= komu słuřący] (1): Potitius [...] qui Herculi sacra faciebat Romae, Mieřzczánim [!] Rzimski/ ofiářownik Herculis. *Mqcz* 316b.

Wyrażenie: »ofiarownik wyszek, do wyszek« = *sacerdos excelsorum PolAnt* (2:1): y náczynił z pořpolitego ludu ofiářrownikow (do) wyřzek/ kto řię mu řpodobáł tego řwięcił *BudBib 3.Reg* 13/33; Wřzákze nie wřtępowáli ofiářrownicy wyřzek ku ořtarzowi Iehowy w Ieruzalimie/ ále iadáli przařniki w pořzodku bráćiey řwey. *BudBib 4.Reg* 23/9, *3.Reg* 13/33.

Szereg: »kapłan albo ofierownik« (1): Sacrificus, Kapłan álbo ofierownik. *Mqcz* 363c.

Synonimy cf OFIARNIK.

Cf OFIARCA, OFIARNIK